

Henriikka Mustajoki

TÄSTÄ PITÄISI PUHUA

*Miten vaikeat keskustelut
vahvistavat yhteisöjä*

Gaudeamus

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta, Suomen tietokirjailijat ry ja Suomen tiedetoimittajain liitto ovat tukeneet tämän kirjan kirjoittamista.

Copyright © 2023 Tekijä & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kannen suunnittelu: Maria Manner

KL 14.14, 30.13 · UDK 159.9, 316.6

ISBN 978-952-345-236-7

Painopaikka: Printon Trükikoda, Tallinna 2023

Sisällys

Miksi vaikeista aiheista kannattaa puhua?	13
OSA I	
VARJOPUHE JA VAIKEAT KESKUSTELUT	17
1 Mitä on varjopuhe?	19
Varjopuhe versoo yhteisöissä	21
Varjopuheista varjotarinoiksi.....	28
2 Miten tunnistaa vaikea keskustelu?	33
Puhetilän dominointi	37
Älyllinen väistely	39
Tunteiden säätely	41
Etäännyttäminen	43
Kiire	45
3 Mitä tapahtuu, kun välttelemme vaikeita keskusteluja?	47
Varjopuhe ja julkinen puhe eriytyvät toisistaan	47
Energia ja voimavarat hupenevat	54
Yhteisön jäsenet eriytyvät ja yhteistyö näivettyy	56
Kehitys ja luovuus vähenevät	59
Hyvinvointi heikkenee ja yhteisö kynnistyy	62
Hiljaisuudesta maksetaan kallis hinta.....	66

4 Miksi emme puhu siitä, mistä pitäisi puhua?.....	69
Vaaralliset ja puuttuvat sanat.....	70
Vaikeiden asioiden ei haluta ratkeavan.....	74
Ei ole ketään, kenen kanssa keskustella	75
Pelko ja häpeä.....	77
5 Mistä yhteisössä vallitseva varjopuhe kertoo?	95
Psykologisen turvallisuuden määrä.....	96
Valta ja hiljaisuus.....	101

OSA II

MITEN PUHUA SIITÄ, MISTÄ ON HELPOMPI VAIETA?	107
--	-----

6 Mistä oikeastaan pitäisi puhua?	111
Vaikeiden keskusteluiden varsinaiset aiheet.....	112
<i>Arvot, aiheet, tavoitteet ja toiminta</i>	119
<i>Tulenko kuulluksi ja nähdyksi</i>	126
<i>Oikeudenmukaisuus ja reiluus</i>	130
<i>Itsemääräämisoikeus ja valta</i>	135
Totuus ja vaikeat keskustelut	138
Käsitteiden tarkentamisen tärkeydestä	141
7 Kuinka ymmärtää keskustelua paremmin?	147
Vaihtoehtoja, vaihtoehtoja	148
Ajattelumallien ymmärtämisestä on apua	149
<i>Ajattelu perustuu seurauksiin</i>	152
<i>Ajattelu perustuu sääntöihin ja periaatteisiin</i>	156
<i>Ajattelu perustuu hyveisiin</i>	159
Kuinka käyttää ajattelumalleja keskusteluissa	161
8 Miten onnistua vaikeissa keskusteluissa?.....	163
Keskustelukumppaneiden kohtaaminen	166
Halu ja kyky puhua suoraan ja rehellisesti	170
Halu ja kyky kuunnella	177
Uteliaisuus ja yhdessä ajattelemisen mahdollisuus	187

9 Mitä tarvitaan onnistuneisiin vaikeisiin keskusteluihin?.....	191
Rajaus	194
Aika, tauot ja rytmi.....	196
Tila	200
Keskustelun kannattelijat	205
Kysymyksiä keskustelun kannatteluun.....	209
Loppusanat	213
Viitteet.....	215
Lähteet.....	218
Tekijä	224